

PATVIRTINTA

Kėdainių lopšelio-darželio „Aviliukas“
direktorium 2017 m. birželio 23 d.
įsakymu Nr. V-96

**KĖDAINIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „AVILIUKAS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„DŪZGINĖLIS“**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Kėdainių lopšelis-darželis „Aviliukas“ – biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla. Adresas – P. Lukšio g. 9a, 57196 Kėdainiai. El. paštas – aviliukas@kedainiai.lt. Internetinė svetainė – www.aviliukas.kedainiai.lt.

2. Įstaigą lanko 1–6 metų vaikai. Veikia devynios grupės. Vaikai į darželį ateina iš įvairių šeimų. Dauguma ugdytinių auga palankioje socialinėje aplinkoje, yra aprūpinti, žingeidūs, motyvuoti. Tačiau maždaug penktadalis vaikų yra iš socialiai remtinų, nepilnų ar socialinės rizikos šeimų, kai kurie jų turi ne tik specialiųjų ugdymosi poreikių, bet ir psichologinių problemų. Kalbos sutrikimų turi apie 20% įstaigą lankančių vaikų, jiems yra teikiama logopedo pagalba. Keletas ugdytinių yra iš rusakalbių ir mišrių šeimų, kur namuose kalbama ir lietuvių, ir rusų kalbomis. Šie vaikai turi specifinių komunikavimo problemų, jiems reikia gerai išmolti lietuvių kalbą. Didžiausias vaikų poreikis – gerai jaustis naujoje aplinkoje, būti saugiam ir mylimam. Visi vaikai turi aktyvumo ir judėjimo poreikį, mėgsta žaisti, bendrauti, švęsti šventes. Domisi įvairia veikla, tyrinėja.

3. Įstaigoje dirba kvalifikuoti pedagogai, kurie stengiasi pažinti kiekvieno vaiko individualius poreikius bei pomėgius, parinkti ir taikyti tinkamas ugdymo strategijas. Geba grupėje sukurti saugią aplinką, matyti vaikų ugdymo perspektyvas, profesionaliai organizuoti ugdymosi procesą, palaikyti ir stiprinti vaiko galias, tinkamai vertinti jo pasiekimus bei pažangą. Pedagogai nuolat domisi naujovėmis ir tobulina savo kvalifikaciją. Siekdami kuo efektyviau ir kokybiškiau ugdyti vaikus, patenkinti jų pagrindinius poreikius, nuolat bendrauja ir bendradarbiauja su įvairiais socialiniais partneriais: dalinasi gerąja darbo patirtimi vaikų ugdymo klausimais, organizuoja bendrus renginius, projektus ar kitokias veiklas. Dauguma pedagogų su vaikais aktyviai dalyvauja įvairiuose konkursuose, viktorinose, varžybose rajone ir respublikoje, turi nemažai laimėjimų. Priešmokyklinio ugdymo pedagogės vykdo tarptautinę programą „Zipio draugai“, padedančią ugdyti socialinius ir sunkumų įveikimo gebėjimus, reikalingus kasdieniam vaiko gyvenimui ir bendravimui.

4. Visos ikimokyklinio ugdymo auklėtojos ir priešmokyklinio ugdymo pedagogės turi patirtį vykdant programą „Saugokime vaikų gyvybes“, kuri integruojama į Ikimokyklinio ugdymo programą. Tam tikslui įrengtas saugaus eismo kabinetas, nuolat gaminamos ir kaupiamos mokymo priemonės, didaktinė medžiaga, vykdoma projektinė veikla, organizuojami bendri renginiai su kitų darželių vaikais. Į ugdymo procesą sėkmingai pradedama integruoti ir Kimochis ikimokyklinio ugdymo programa, kuri padeda vaikams įgyti žinių, įgūdžių, skatinančių suprasti bei valdyti savo emocijas, globoti bei rūpintis kitais, kurti tvirtus santykius, priimti atsakingus sprendimus. Šie gebėjimai būtini siekiant gerų mokymosi rezultatų mokykloje, kuriant pozityvius tarpusavio santykius bei lavinant emocinį intelektą. Įstaigoje veikia keturios mobiliosios pedagogų darbo

grupės: eismo ir gaisro saugos; sveikos gyvensenos; meninio ugdymo; kalbos ir bendravimo. Darbo grupės rengia metinius planus, vykdo projektus, atliepiančius įstaigos viziją ir strateginius planus. Atsiskaitoma kiekvienų metų gale Vyresnioji meninio ugdymo pedagogė užsiima muzikiniu vaikų lavinimu. Ji koordinuoja ir organizuoja bendruomenėje kalendorines tautines šventes, puoselėja etnokultūrinius renginius, rengia vaikus įstaigos ir miesto švenčių pasirodymams. Įstaigoje veikia Vaiko gerovės komisija. Pagal kompetenciją atliekami specialiujų poreikių vaikų vertinimai, kuriamos ir įgyvendinamos individualios vaikų ugdymo programos, vaikų reikmėms pritaikoma specialioji ugdymo (si) aplinka. Logopedė rūpinasi vaikų kalbos sutrikimo korekcijomis.

5. Vietos bendruomenė pasižymi savita elgsenos kultūra, savomis tradicijomis, didele pedagogine patirtimi, komandinio darbo gebėjimais. Įstaiga dirba nuo 2005 m. rugsėjo 1 d., jos darbuotojai – tai darnus, kūrybingas, nuolat besitobuliantis, gebantis dirbti komandoje, teikiantis kokybišką ugdymą kolektyvas. Tėvai – tai tiesioginiai ugdymo proceso dalyviai, kurie drauge su pedagogais sprendžia vaikų veiklos planavimo, rezultatų aptarimo bei pasiekimų vertinimo klausimus. Ugdytinių tėvams organizuojama švietimo pagalba, teikiamos įvairios informavimo ir konsultavimo paslaugos – tai individualūs pokalbiai, elektorniniai laiškai, žinutės, vaikų vertinimo apšaukai, atliktų užduočių segtuvai, dailės darbų parodėlės, skelbimai informacinėje lentoje, teminiai lankstinukai, anketinės apklausos, tėvų susirinkimai, susitikimai su įvairiais specialistais, paskaitos, pranešimai ir k.t. Siekiant aktyvesnio tėvų įtraukimo į ugdomąjį procesą įstaigoje taikomos įvairios tradicinės bei inovatyvios bendradarbiavimo su šeima formos. Tėvai nuolat raginami dalyvauti projektinėje veikloje, šventiniuose renginiuose, parodose, kviečiami į atvirų durų dienas, taip pat skatinami dalyvauti ir kasdienėje vaikų veikloje. Sukurta ir nuolat atnaujinama įstaigos internetinė svetainė (www.aviliukas.kedainiai.lt), kuri padeda informuoti bei šviesti ugdytinių tėvus, bendruomenę, visuomenę.

Kaip rodo ugdytinių tėvų apklausa, jie pageidauja, kad vaikai, lankantys šią įstaigą ir praleidžiantys joje didžiausią dalį dienos, būtų ugdomi įvairiapusiškai, t. y. tiek būtų ugdomi jų meniniai gebėjimai, tiek ir kitos, sėkmingai vaiko vystymosi raidai būtinos kompetencijos: socialinė, komunikavimo, pažintinė bei sveikatos saugojimo. Tėvai tikisi, kad mūsų ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vaikai išmoks bendrauti, bendradarbiauti, bus užtikrintas jų sėkmingas vystymasis ir pasirengimas pradinei mokyklai. Sudaromos sąlygos neformaliajam ugdymui. Vaikai pagal atskirą mokestį gali lankyti dailės, gitaros, šokių, anglų kalbos užsiėmimus.

6. Programos pagrindiniai principai, tikslai ir uždaviniai, ugdymo kryptys bei ugdymo turinys orientuoti į vaikų poreikių tenkinimą: tai yra žaisti, bendrauti su bendraamžiais, eksperimentuoti, patirti, atrasti, aktyviai reikštis įvairiomis saviraiškos priemonėmis, būti pastebėtiems, pripažintiems. Programoje numatytos individualios vaikų ugdymosi poreikių tenkinimo galimybės. Ši programa parengta vadovaujantis valstybiniais ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais dokumentais, norminiais teisės aktais bei ikimokyklinio ugdymo pedagogių sukaupta patirtimi. Įstaigoje iki šiol buvo dirbama pagal lopšelio-darželio Ikimokyklinio ugdymo programą „Žemėj pasakų, dainų saulės vieškeliu einu“, patvirtintą direktoriaus 2013 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. V-60 ir pritarta Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. TS-207, bei pagal pačių pedagogių parengtą programą „Saugokime vaikų gyvybes“.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

7. Humaniškumo – gerbti vaiką kaip asmenybę; garantuoti jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį;

8. Demokratiškumo – taikyti demokratinis ugdymo metodus, leidžiančius vaikams reikšti savo norus, mintis, dalyvauti planavime ir veiklos organizavime; skleisti tėvams pažangias demokratines pedagogines idėjas, teorijas, nuostatas, atsižvelgiant į šeimoje sukauptą patirtį ir vaiko pomėgius.

9. Individualumo – pripažinti kiekvieno vaiko unikalumą ir vertingumą – pažinti vaiką, padėti jam atrasti save, atskleisti jo pajėgumus, privalumus, gebėjimus;

10. Tęstinumo – ikimokyklinio ugdymo turinį derinti su priešmokyklinio ugdymo turiniu, siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymosi ikimokyklinėje grupėje prie ugdymosi priešmokyklinėje grupėje, o vėliau mokykloje; pasitelkti socialinius partnerius kokybiškam ugdymo turinio įgyvendinimui;

11. Fizinės sveikatos ir gerovės – sudaryti saugias ir sveikas ugdymosi sąlygas ir formuoti saugios ir sveikos gyvenamos nuostatas ir įgūdžius; ypatingą dėmesį skirti vaiko socialinei adaptacijai, psichologiniam saugumui bei gyvybei ir sveikatai išsaugoti;

12. Veiksmingumo – siekti ugdymo kokybės rezultatų, sumaniai ir taupiai naudojant ugdymo priemones, keliant kvalifikaciją, nuolat vertinant ir analizuojant savo veiklą;

13. Kontekstualumo – ugdymo turinį glaudžiai sieti su regiono, gimtojo krašto socialinės, kultūrinės raidos kontekstu, kartu su juo atsinaujinti ir atitikti nuolat kintančias visuomenės reikmes.

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

14. Tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Garantuoti emocinį, psichologinį ir fizinį vaikų saugumą.

15. Uždaviniai:

15.1. ugdyti vaiko asmens higienos, sveikos mitybos, saugaus elgesio gamtoje ir ikimokyklinės įstaigos aplinkoje, saugaus eismo ir gaisro saugos įgūdžius;

15.2. tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį, palaikyti vaiko žaidimą, sudarant sąlygas jo plėtotei;

15.3. padėti adaptuotis naujoje ugdymosi aplinkoje, palaikyti, padrąsinti, paskatinti, suvokti, atpažinti ir valdyti savo jausmus ir emocijas;

15.4. skatinti vaiko iniciatyvą, savarankiškumą, saviraišką, mokėjimą apginti savo nuomonę, padėti suvokti kūrybines galias;

15.5. ugdyti neišplėtotą vaiko kalbą kaip saviraiškos, bendravimo, pažinimo priemonę. Skatinti komunikacinius, informacinius ir socialinius gebėjimus;

15.6. sudaryti palankias sąlygas ugdytinių, turinčių specialiųjų poreikių, ugdymui;

15.7. padėti vaikams išsaugoti ir gilinti ryšį su gimtuoju kraštu, puoselėjant savo regiono tradicijas, papročius, sudarant sąlygas ugdyti tautinės savimonės pradmenis;

15.8. užtikrinti gyvybingą, artimą ir aktyvų bendravimą tarp visų įstaigos bendruomenės narių ir bendraamžių, plėtojant emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Programoje vaikų ugdymosi sritys jungiamos į kompetencijas pagal „Ikimokyklinio ugdymo programos metodinėse rekomendacijose“ pateiktą I variantą (10 pav.). Sritis sunumeruotos taip pat kaip ir elektroninio dienyno „Mūsų darželis“ vaikų pasiekimų vertinimo lentelėje.

Programoje išskirtos trys ugdymo turinio sudedamosios dalys:

- Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas;
- 1–3 m. vaikų veiksenos;
- 3–6 m. vaikų veiksenos.

1. Skiltyje „Vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai“ aprašyta pagrindinė tam tikros ugdymo (si) srities nuostata ir gebėjimas, remiantis „Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašu“.

2. Skiltyje „Veiksenos“ numatyta, ką galėtų veikti vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.

3. Skiltyje „Tematika“ nurodoma, kokias temas galėtų plėtoti pedagogas, organizuodamas ugdomąją veiklą.

4. Paskutiniojoje lentelės skiltyje yra išvardinti metodai ir priemonės, padėsiančios įgyvendinti ugdymo turinį.

Programa „Saugokime vaikų gyvybes“ yra sudaryta atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpų ypatumus ir integruojama į bendrąjį ugdymo turinį. Šios programos tikslas – ugdyti vaiko amžių ir jo psichofizinio išsivystymo lygį atitinkančias gyvybės apsaugos ir sveikatos išsaugojimo įgūdžius.

ANKSTYVASIS AMŽIUS (1-3 metai)

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

5. Savivoka ir savigarba.
3. Emocijų suvokimas ir raiška.
4. Savireguliacija ir savikontrolė.
6. Santykiai su suaugusiais.
7. Santykiai su bendraamžiais.

Tematika: „Mes darželyje mažiausi“, „Apkabink mane, prašau“, „Būk mano draugas“, „Mano mylimas žaisliukas“, „Aš skubu, aš skubu į darželį pas vaikus“, „Vienas – du, vienas – du, augti didelis žadu“, „Mūs draugystė graži, kaip saulelė skaisti“, „Aš pasaulyje ne vienas“, „Linksmosios dieneles“, „Myliu, myliu spust“ ir kt.

Vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos ir ugdymo formos
<ul style="list-style-type: none"> • Domisi savimi ir kitais, vertina save teigiamai. • Geba reikšti savo emocijas – mimika, kūno judesiais ir garsais. 	<p>Reaguoja į savo vardą, pasako jį pats, atpažįsta savo žaislą, savo rūbelius, randa juos tarp kitų. Apžiūrinėja bei tyrinėja savo kūną, atpažįsta save nuotraukose, veidrodyje, pavadina kelias kūno dalis. Taip pat</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta ir kitų žmonių rodomas emocijas, atitinkamai į jas reaguoja. • Gerai jaučiasi įprastoje aplinkoje. • Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. 	<p>apžiūrinėja ir liečia kitą vaiką, tyrinėja jo kūną. Žiūrėdamas į savo atvaizdą veidrodyje pastebi dažus ant kaktos ir valo savo kaktą, o ne atvaizdą veidrodyje. Kalboje vartoja įvardžius „aš“, „mano“. Kalbinamas reaguoja atitinkamai, reiškia savo emocijas, atskiria ir parodo paveikslėliuose liūdną, linksmą veiduką. Skirtingai reaguoja į linksmą ar liūdną muziką, dainelę. Gerai jaučiasi grupėje ir pradeda valdyti savo emocijas bei veiksmus – nusiramina kalbinamas, nešiojamas, supamas. Vis lengviau atsiskiria nuo tėvų, įsitraukia į bendrus žaidimus, ima žaislą ir prisimena, ką su juo veikė vakar, imituoja suaugusiojo rodomus ar nusakomus veiksmus. Pratinasi dalintis žaislais su kitais vaikais, mokosi paguosti, apkabinti verkiantį grupės draugą. Mėgsta žaisti su artimu suaugusiuoju, dažniausiai vykdo jo prašymus, kreipiasi pagalbos. Teigiamai reaguoja į suaugusiųjų kalbinimus, žaidinimus.</p>
<p>Metodai: pokalbis, tyrinėjimas, stebėjimas, žaidimas. Priemonės: paveikslėliai, knygelės, emocijų kortelės, nuotraukos; veidrodis; programos „Kimochis“ žaislai, muzikiniai efekto, atsipalaidavimo žaislai vaikams džiuginti ar nuraminti; muzikiniai įrašai, filmukai.</p>	

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

1. Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai.
2. Fizinis aktyvumas.

Tematika: „Aš sportuoju ir žaidžiu“, „Uti, ti ti šalta“, „Trepsi kojelės, ploja rankelės“, „Kiškiai greitakojai“, „Linksmasis Kamuoliukas“, „Rieda rieda traukinukas“, „Miklieji pirštukai“, „Bėgam, bėgam takeliu“, „Tai skani arbatėlė“, „Virė virė košė“ „„Skanaujam, ragaujam“, „Rudenėlio vaisės“, „Prausiam, prausiam žandukus“, „Švaros šalyje“, „Būk atsargus“.

Vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos ir ugdymo formos
<ul style="list-style-type: none"> • Turi savarankiško valgymo bei kasdienių higieninių įgūdžių. • Savarankiškai juda, žaidžia, geba atlikti nesudėtingus fizinius pratimus. • Atlieka smulkiosios motorikos judesius. • Stengiasi būti tvarkingas, savarankiškas. 	<p>Valgo naudodamasis šaukštu, taisyklingai jį laiko, geria iš puoduko savarankiškai ar padedamas suaugusiojo. Parodo kūno judesiais, gestais ar mimika, vėliau ir pasako, kad nori į tualetą. Prausiamas suaugusiojo, tai bando daryti ir pats – kiša rankas po vandens srove, valosi jas, nusišluosto veidą. Bando rengtis pats, užsidėdamas kepurę ant galvos ar apsiaudamas batus. Vaikšto pasiėmęs žaislą, eidamas sustoja, vėl pradeda eiti ir taip keičia ėjimo kryptį. Žaidžia su judėjimą skatinančiais žaislais: atsisėdęs ant riedančio žaislo stumiasi kojomis, pralenda pro tiltelį keturpėsčia, spiria ar meta kamuolį, išlaikydamas pusiausvyrą, stumia vežimėlį, prikrautą žaisliukų. Atlieka įvairius judesius, imituodamas gyvūnus – šuoliuoja, plazdena rankomis, eina ant pirštų galiukų ir</p>

	<p>t. t. Užlipa kelių pakopų laipteliais, laikydamasis laiptų turėklų ar suaugusiojo rankos. Užlipa ir nulipa nuo kėdės. Sudeda 4–6 kaladėles vieną ant kitos, varto knygelę po vieną puslapį, atsuka, užsuka dangtelius – taip lavindamas smulkiąją motoriką. Stengiasi tvarkytis – paprašytas, padeda daiktus į vietą, drauge su auklėtoja tvarkosi grupės žaislus, prisimena, kur juos reikia padėti. Žino savo vietą prie stalo, keliasi ir eina tik pavalgęs, nueidamas nuo stalo pristumia kėdutę. Pradedą naudotis servetėle, valosi burną.</p>
<p>Metodai: pokalbis, pavyzdys (auklėtojos), fiziniai pratimai, vaidyba, žaidimas, inscenizacija, pasivaikščiavimas, individuali veikla. Priemonės: stalo įrankiai, asmens higienos daiktai, vaikiški rūbėliai, avalynė, smulkiąją motoriką lavinantys žaislai – medinės dėlionės, įvairūs konstruktoriai, knygelės, sporto inventorių ir kt.</p>	

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

8. Sakytinė kalba.

9. Rašytinė kalba.

Tematika: „Kur gyvena pasakėlės?“, „Vaikystės miestas“, „Lietučio dainelė“, „Tai žiemužė, tai balta“, „Aš girdžiu, aš matau, o pamatęs pasakau“, „Čyru vyru pavasaris“, „Velykų kiškutis“, „Opa opa opa-pa, augo žirnis ir pupa“, „Mano mamytė kaip saulytė“, „Kas slepiasi knygelėse?“, „Vasarėlės džiaugsmi“.

Vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos ir ugdymo formos
<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta skirtingas balso intonacijas, suvokia žodžių prasmę. • Klausosi ir kalba; mimika, gestais reaguoją į aplinkinių kalbėjimą. • Supranta, kas yra kalbama, suvokia nesudėtingus tekstus, prašymus ir klausimus. • Greitai mokosi paprastų naujų žodžių. Noriai dalyvauja pokalbiuose, pats pasakoja. • Domisi knygelėmis, įvairiomis rašymo priemonėmis. 	<p>Supranta skirtingas balso intonacijas, atitinkamai į jas reaguoją ir pats pasako, ko nori. Suvokia kas yra sakoma apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius. Klausosi trumpų tekstų, eilėraščių ir bando juos atkartoti. Sekamas pasakėles, skaitomus kūrinėlius, deklamuojamus eilėraščius imituoja judesiais. Geba atsakyti į nesudėtingus klausimus: Kas pasislėpė? Kur žaislas? Ko neliko?, Kas čia toks? ir pan. Žaisdamas komentuoja savo veiksmus, pasakoja, ką daro ir kitas vaikas. Žiūrėdamas filmuką, klausydamas skaitomo teksto, vartydamas knygelę įsimena įvykius, siužetą ar vaizdus ir apie tai pasakoja trumpais dvių – trijų žodžių sakiniais. Kasdien išmoksta vis naujų žodžių ir juos įsimena. Varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, piršteliu juos rodo. Atpažįsta savo mėgstamas knygeles, reaguoją į skaitomą tekstą. Pradedą domėtis rašymo priemonėmis, stebi rašančiuosius, spontaniškai brauko įvairias linijas popieriaus lape. Savo „keverzonėse“ išvelgia daiktus ir įvykius.</p>

Metodai: pokalbis, eilėraščių deklamavimas, tekstų skaitymas, vaidyba – manipuliavimas įvairiais žaislais, individuali veikla, ugdymas pavyzdžiu.

Priemonės: įvairios knygelės, paveikslėlių rinkiniai, animaciniai filmukai, įvairios karūnėlės, lėlės, stalo teatras, pirštinių teatras, muzikiniai žaislai, šviesos stalas ir kt.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

10. Aplinkos pažinimas.
11. Skaičiavimas ir matavimas.
14. Iniciatyvumas ir atkaklumas.
15. Tyrinėjimas.
16. Problemų sprendimas.
18. Mokėjimas mokytis.

Tematika: „Spalvos ir spalviukai“, „Aš – smalsutis“, „Viens, du, trys – tuoj kažkas nutiks“, „Kas namelyje gyvena?“, „Vienas ir daug“, „Daug pirštukų, daug dantukų, daug saulutės spinduliukų“, „Mano namelio paslaptys“, „Ar nebuvai miške?“, „Ežiukas lapų karalystėje“, „Kas tvartelyje gyvena?“, „Ką slepia mūsų spintos“, „Šilta – šalta“, „Nykštukai ir milžinai“, „Kas ten slepiasi?“, „Tam davė, tam davė, o...“, „Kur pasislėpė saulytė?“, „Lyja, lyja lietus“, „Vasaros gėlių taku“.

Vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos ir ugdymo formos
<ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėja visais pojūčiais aplinkos daiktus ar reiškinius, noriai stebi, kas aplink vyksta, bando samprotauti. • Mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus. Daug kartų bando atlikti naują veiksmą. Klausinėja, mėgdžioja, modeliuoja veiksmus. • Pradeda skaičiuoti pirštus ir daiktus. Skiria pagrindinių spalvų, dydžio, vienetų sąvokas. • Orientuojasi grupės, o vėliau ir darželio aplinkoje. • Domisi tuo, kas nauja, bando eksperimentuoti pats. 	<p>Stebi, suranda, apčiuopia artimiausioje aplinkoje esančius daiktus įvairiais pojūčiais (liesdamas, apžiūrėdamas, klausydamas). Uosto, ragauja skirtingus maisto produktus, mimika „pasako“ skonį. Stebi daiktus paveikslėliuose, knygelėse, pro langą, juos pavadina. Atpažįsta ir įvardina artimiausioje aplinkoje esančius gyvūnus, augalus, gamtos reiškinius. Kartu su suaugusiais renka ir kaupia gamtinę medžiagą. Žaidžia įvairias konstruktoriais, „Meistro rinkiniu“: sriegia, suka, konstruoja, suneria, sujungia. Susiranda mėgstamą žaislą, tyrinėja jo funkcijas. Derina judesį ir kalbėjimą. Rodo pirštukus, skaičiuoja savo metukus. Žaidžia pirštukų žaidimus. Dalina vaišes, žaislus draugams (mokosi sakyti „po lygiai“). Dėlioja daiktus, žaislus pagal dydį, spalvą, formą (statydamas statinį iš kaladžių, žaisdamas spalvų žaidimus). Stato ir išrenka didžiausią ir mažiausią bokštą, įvardindamas sąvokas (didelis – mažas, storas – plonas). Sudeda 2–3 detalių dėlionės. Orientuojasi artimiausioje aplinkoje – žino, kur išdėlioti įvairūs daiktai, žaislai, pats juos suranda; žino ir parodo, kur yra rūbinė, miegamasis, prausykla, aktų ir sporto salės, kiemas, aikštelė, kurioje jie žaidžia. Pradeda eksperimentuoti įvairiomis priemonėmis – pilsto vandenį ar birius produktus į skirtingo dydžio indelius; piešia ant sniego, smėlio, asfalto; mēto akmenukus į vandenį, plukdo laivelius, pučia oro burbulus,</p>

	padedamas ir prižiūrimas auklėtojos.
Metodai:	pokalbis, žaidimas, pedagogo pavyzdys, tyrinėjimas, įvairių piramidžių ar bokštelių movimas, vėrimas, daiktų grupavimas, dėliojimas.
Priemonės:	pažintinės knygelės, medinės dėlionės, „Meistro rinkinys“, įvairi gamtinė medžiaga, stalo žaidimai, meninės raiškos priemonės, žaislinės gyvūnų figūrėlės, kaladėlės, konstruktoriai, įgarsintos pasakos ir dainelės, IKT – skaidrės, filmukai ir kt.

MENINĖ KOMPETENCIJA

12. Meninė raiška.
13. Estetinis suvokimas.
17. Kūrybiškumas.

Tematika: „Groju aš, grok ir tu“, „Krinta lapai pamažu, rudenėli, kaip gražu“, „Su Kalėdų seneliu, šoksime visi kartu“, „Seku seku pasakaitę...“, „Aš iš knygos iškritau...“, „Spalvoto sniego karalystė“, „Žiema, nusibodai, štiš!“, „Margint margučius smagu“, „Mamyte, tu kaip saulė“, „Mano mažytis spalvotas pasaulis“, „Muzikos garsai“, „Eikš, pašoksim rateliu“ ir kt.

Vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos ir ugdymo formos
<ul style="list-style-type: none"> Susipažįsta su įvairaus pobūdžio muzika, instrumentais, įsimena kai kuriuos muzikos kūrinius, išmoksta ją skirti pagal nuotaiką, tempą. Susipažįsta su šokiu, vaidyba, reiškia savo jausmus. Suvokia tai ką matė, girdėjo. Išreiškia save unikaliais būdais. Domisi vis naujais, nežinomais dalykais. Emocijas reiškia meninės raiškos priemonėmis, eksperimentuoja jomis, tyrinėja. 	<p>Įdėmiai klausosi muzikos, mėgdžioja žaidimų judesius, ritmiškai ploja dviejų, trijų garsų melodijas. Skirtingai reaguoja girdėdamas besikeičiančius muzikos garsus. Tyrinėja muzikos instrumentus. Kuria, ritmuoja trumpas melodijas vaikiškais instrumentais ir daiktais. Kalbinamas, žaidinamas reiškia savo emocijas, mėgdžioja įvairias intonacijas. Muzikiniuose rateliuose atlieka įvairius judesius, vaizduoja siužeto elementus. Atpažįsta, jau girdėtus muzikos kūrinius, daineles. Mėgdžioja kas jam patinka juose. Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis. Ploja rankomis klausydamas muzikinio kūrinėlio, ar pritardamas kitiems. Domisi naujais daiktais, garsais, vaizdais. Atranda vis naujų dalykų, veiksmų įprastoje aplinkoje. Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, apie kuriuos pasakojama. Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius. Klausosi sekamų pasakų, žiūri video pasakas, patys bando vaidinti. Kuria šokį iš dviejų-trijų judesių. Eksperimentuoja įvairia dailės technika – piešia linijas, įvairias formas, taškuoja, lieja spalvas, štampuoja. Lipdo plastilinu, plėšo popierių skiautelėmis ir klijuoja.</p>
Metodai:	pedagogo pavyzdys, tyrinėjimas. Eilėraščių deklamavimas, dainavimas, muzikos, pasakų klausymas, video pasakų žiūrėjimas, vaidinimas, jausmų loto, eksperimentavimas su įvairiomis dailės priemonėmis.
Priemonės:	įvairūs muzikos instrumentai, muzikos įrašai. Įvairios dailės priemonės (spalvoti pieštukai, flomasteriai, guašas, akvarelė, vaškinės kreidelės). Knygos, plakatai, įvairios kaukės-karūnos, teatro lėlės.

IKIMOKYKLINIS AMŽIUS

(3-6 metai)

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

5. Savivoka ir savigarba.
3. Emocijų suvokimas ir raiška.
4. Savireguliacija ir savikontrolė.
6. Santykiai su suaugusiais.
7. Santykiai su bendraamžiais.

Tematika: „Aš naujoje grupėje“, „Mano grupė ir draugai“, „Kas aš esu“, „Žmogus ir aplinka“, „Aš saugus, kai žinau“, „Aš ir kiti žmonės“, „Mano šeima, namai“, „Žiba, žiba žvakelių šviesa“, „Mano darželio gimtadienis“, „Myliu, jaučiu, globoju“, „Šeimos šventės, tradicijos“, „Aš augu ir keičiuosi“, „Kiek manyje paslapčių“, „Mano teisės ir pareigos“, „Tiesiu draugystei ranką“, „Kas buvo tie žmonės“, „Geri darbai“ ir kt.

Vertybines nuostatos ir esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos ir ugdymo formos
<ul style="list-style-type: none"> • Suvokia save kaip atskirą asmenybę: skiria savo lytį, žino savo vardą, pavardę, gyvenamąją vietą. • Suvokia savo šeimą, bendruomenę, Tėvynę. • Geba bendrauti ir įvaldyti įvairias bendravimo formas, suvokia, atpažįsta, įvardija savo emocijas ir jausmus, kontroliuoja savo elgesį. • Orientuojasi grupės ir darželio aplinkoje, laikosi grupės, žaidimų taisyklių, gerbia save ir kitus. • Pasitiki pedagogais, juos gerbia, iš jų mokosi. Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais. • Žino, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis nesant artimųjų. • Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei. 	<p>Pasako savo vardą, pavardę, kiek metų, kur gyvena. Tyrinėja, kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi, analizuoja žmogaus kūną, jo dalis. Pasako kuo skirtingi žmonės: jie vyrai ir moterys, mergaitės ir berniukai, vaikai, seneliai ir t. t. Daro plaštakų, pėdų atspaudus dažais ant popieriaus lapo, lygina su kitų vaikų, savo šeimos narių atspaudais. Gamina popierinį žmogaus maketą. Kaupia ir sistemina informaciją apie žmones, įvairias profesijas, bendruomenę, kaimą, miestą, gimtinę Lietuvą ir pasaulį įvairios veiklos metu. Pasakoja apie savo šeimą, jos sudėtį, tradicijas, šventes, pasiskirstymą pareigomis. Imituoja suaugusiųjų veiklą, kuria žaidybines situacijas, pritaikydamas savo gyvenimišką patirtį, socialinius gebėjimus, šeimoje susiformavusius bendravimo stereotipus. Sugeba suprasti savo jausmus, stengiasi juos išreikšti mimika, gestais, balso intonacija. Vertina savo elgesį – geras, blogas, įvardija savo išgyvenimus. Pyktį, susierzinimą, pavydą reiškia priimtinais būdais. Stebi, tyrinėja, apmąsto ir perima iš suaugusių atitinkamai situacijai tinkančius elgesio būdus, juos atspindi žaidimuose, kuria grupės taisykles drausmei palaikyti ir stengiasi jų laikytis. Dalyvauja pokalbiuose, diskusijose apie draugystę, klausosi kūrinėlių apie draugiškumą, pagarbą. Žaidžia vaizduotės žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, kuria žaidimo aplinką. Dalyvauja įvairiose šventėse, švenčia draugų gimtadienius, stebi suaugusius, klausosi jų pasakojimų. Intuityviai suvokia bendruomenės, tautos švenčių prasmę, dalyvaudamas išvykose, šventėse, bendraudamas su bendraamžiais ir</p>

	kitais žmonėmis. Turi saugaus elgesio įgūdžių, pasako, kokie pavojai gali kilti bendraujant su nepažįstamais žmonėmis. Vaidina situacijas, kuriose reikia rasti tinkamą išeitį. Klausosi pasakojimų, eilėraščių, žiūri animacinius filmukus apie įvairius pavojus, mokosi rasti tinkamas išeitis. Nusako netinkamo elgesio su nepažįstamaisiais pasekmes.
<p>Metodai: pokalbis, diskusija, savęs ir kitų įvertinimas, situacijų aptarimas ir analizė, asociacijų kūrimas, vaidybiniai, komandiniai ar poriniai žaidimai, inscenizacijos, kūrybinės užduotys.</p> <p>Priemonės: emociniai programos „Kimochis“ žaislai, įvairios raminamosios muzikos įrašai, vardo, nuotaikų kortelės, švenčių atributika, Lietuvos simbolika, šeimos nuotraukos, veidrodys, įvairūs stalo žaidimai (mozaikos, loto, žaidimai su kauliukais), konstruktoriai, paveikslai, plakatai, maketai, socialinio turinio knygos, žurnalai, sensoriniai, siužetiniai žaislai ir kt.</p>	

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

1. Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai.
2. Fizinis aktyvumas.

Tematika: „Rudens gerybės“, „Krimsk daržoves ir vaisius – būsi sveikas ir gražus“, „Sveika – nesveika“, „Mano juslės“, „Aš ir mano jausmai“, „Stiprūs, drąsūs, vikrūs“, „Oro išdaigos“, „Šepetukas – dantų draugas“, „Stebukladarės vaistažolės“, „Močiutės arbata, senelio medus“, „Kas bus linksmas ir vikrus – šalta tam tikrai nebus“, „Saugiai į darželį, saugiai į namus“, „Degtukai – ne žaisliukai“, „Ugnele, nebūk pikta“, „Stebuklinga vitaminų galia“, „Kur gyvena vitaminai?“, „Gatvėj būki atsargus, šito mokyk ir kitus“, „Atšvaitai – tai žiburiai, juos iš tolo pamatai“, „Atsargiai – elektra“, „Kokie pavojai slypi gamtoje?“ ir kt.

Tenkina pagrindinį savo poreikį – aktyviai judėti ir sportuoti.
Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą.
Spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina koordinacija bei išlavėjusi motorika.
Geba pasakyti kitiems, kai pavargsta ar blogai jaučiasi.
Plečia žinias apie sveiką gyvenseną, pažįsta savo kūno dalis ir žino savo fizines galimybes.
Savarankiškai stengiasi laikytis asmens higienos.
Geba domėtis sveikos mitybos nauda, laikytis tinkamos valgymo kultūros.
Saugiai elgiasi namie, gatvėje, kieme, žino kur kreiptis pagalbos.

Žaidžia judriuosius, liaudies žaidimus, kurie aktyvina ne tik kūno judėjimą, bet ir suteikia emocijų, išgyvenimų, pasireiškia kūrybiškumas, aktyvumas, saviraiška, kūrybinė improvizacija. Aktyviai veikia kūno kultūros užsiėmimuose, rytmetinėse mankštose, projektiniuose renginiuose, sportinėse pramogose. Mokosi ėjimo, bėgimo, šuolių, mėtymų, pusiausvyros pratimų, siekia įvaldyti vis naujus judėjimo būdus, pereinant nuo atsitiktinio, netikslaus veiksmo ar judesio iki koordinuoto, valingo judėjimo. Išbando judėjimą įvairiomis kryptimis, tempu; atlieka judesius visomis kūno dalimis, pasirinkdamas kuo įvairesnę kūno padėtį. Atlieka fizinius pratimus su įvairiomis priemonėmis (kamuoliais, lazdomis, lankais ir pan.). Dalyvauja estafetėse, sportinėse rungtyse parodydamas tvirtą valią, ištvėrę, mokosi laimėti ir pralaimėti, laikytis susitarimų, taisyklių, tvarkos. Plečia supratimą apie save ir savo kūną, jo sandarą iš įvairių informacinių šaltinių, pats tyrinėdamas, judėdamas, žaisdamas. Grupėje, lauke, parke, prie vandens įvairiu metų laiku įpranta

susirasti sau veiklos, pramogų, žaidimų, kurie skatina įvairesnį bei savaiminį judėjimą (bando eiti ant kojūku, čiuožinėti nuo čiuožynės, važinėti dviratuku, paspirtuku, žaisti futbolą, mėtyti į taikinį ir kt.). Judėdamas tyrinėja grupės, salės, lauko aikštelės ar kitą erdvę – išbando judėjimą vietoje, keičiant padėtį erdvėje, judėjimą skirtingu tempu, kryptimi. Visada prisimena, kad sportuoti, judėti ir veikti reikia saugiai. Žino savo fizines galias ir kaitalioja judrią veiką su ramia, kai pavargsta, eina pailsėti. Rūpinasi asmens higiena – plauna rankas prieš valgi, pasinaudojus tualetu. Skalauja burną po valgio, sužino dantukų priežiūros svarbą ir būtinumą, įpranta kosint prisidengti burną ranka, čiaudint naudotis nosine. Rūpindamasis savo išvaizda bei švara, naudoja tik asmenines higienos priemones ir daiktus (šukas, nosinaite, puodelį). Kasdieninio valgymo metu mokosi ir sėkmingai naudojasi stalo įrankiais: peiliu ir šakute, šaukštu; pratinasi naudotis servetėle, gerai sukramtyti maistą. Išsiaiškina, kad kiekviena maisto rūšis padeda augti, būti sveikam žiūrindamas plakatus, aptardamas sveiko maisto piramidę, klausydamas kūrinėlių sveikatingumo tematika, ragaudamas, skanaudamas vaisius ir daržoves. Ekskursijų, žaidimų, pokalbių metu sužino, kad kai kurie neatsargūs veiksmai gali pakenkti fizinei ir psichinei sveikatai. Pokalbių-diskusijų, siužetinių-vaidmeninių žaidimų metu plėtoja siužetus apie netinkamų poelgių žalą sveikatai. Žino, ką daryti susirgus, kaip save saugoti ir rūpintis savo sveikata. Aiškinasi saugaus eismo, elgesio su ugnimi taisykles, susitinka su Kėdainių miesto policijos, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybų pareigūnais. Klausosi kūrinėlių saugumo tematika, žiūri mokomuosius filmukus, kuria pasakojimus pagal paveikslėlius, aptaria, kur kreiptis pagalbos ištikus nelaimei, žino BPC telefono numerį. Įvairių praktinių užsiėmimų metu pratinasi saugiai elgtis gatvėje, namuose, kieme.

Metodai: pokalbis, diskusija, pavyzdys, vaidybiniai žaidimai, judrieji žaidimai su taisyklėmis; fizinės sveikatos, judesių raidos patikrinimas ir įvertinimas; sportinės šventės, sveikatos savaitės, akcijos, pasivaikščiavimai; projektų rengimas ir vykdymas.

Priemonės: kamuoliai, krepšinio stovai, lankai, lazdos, virvutės, „gymnic“ kamuoliai, futbolo, inventorių, priemonės estafetėms bei įvairioms kliūtims, mašinėlės, dviratukai, paspirtukai, sūpynės, čiuožimo kalneliai; knygos, enciklopedijos, plakatų rinkiniai, paveikslai, žurnalai apie sveiką gyvenseną, mitybą, sportą, vitaminus, kūno sandarą, higieną, grūdinimąsi; mokomosios

atliekų rūšiavimo priemonės.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

8. Sakytinė kalba.

9. Rašytinė kalba.

Tematika: „Kalbu ir klausausi“, „Mano knygelės“, „Paslaptinga dėžutė“, „Aš kūrėjas“, „Kuriu knygelę“, „Linksmosios raidės“, „Seku, seku pasaką“, „Pirštukų išdaigos“, „Garsiukų ir raidelių šokis“, „Lietuvišką knygą skaitykim drauge“, „Baltos lankos, juodos avys“ ir kt.

- Tenkina savo poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį.
- Moka išsakyti savo norus, jausmus, mintis, naudodamasis įvairiomis komunikacijos priemonėmis ir būdais.
- Geba įsiklausyti į draugo, pedagogo kalbą, išgirsti perteikiamą informaciją.
- Intuityviai junta kalbos grožį. Aiškinasi sudėtingesnių žodžių ir sakinių prasmę. Derina įvairias kalbos dalis.
- Geba klausinėti, deklamuoti, eiliuoti, žaisti žodžiais.
- Domisi rašytine kalba, supranta skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama, bukletas ir pan.).
- Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

Išsako savo mintis, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus savo draugams, pedagogams ryto rate, popietinėje veikloje. Klausosi sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomų grožinės ir pažintinės literatūros kūrinių, deklamuojamų eilėraščių, dainuojamų dainų, lopšinių, pajaučia tarmės ir bendrinės kalbos skirtumą. Atpasakoja tai, ką girdėjo. Aiškinasi žodžių prasmę, reikšmę, vartojimą, kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių. Vartoja būdvardžių laipsnius, būseną nusakančius veiksmažodžius ir jaustukus, veiksmažodžius išiktukus. Inscenizuoja trumpas grožinės literatūros kūrinių ištraukas, geba improvizuoti pasirinktą veikėją. Atkreipia dėmesį į kalbos menines savybes: vaizdingumą, pakartojimus, ritmą, intonacijų įvairumą, kalbos garsumą, loginį kirtį. Skiria lėtą, greitą, vidutinį kalbos tempą. Atpažįsta rimą ir pats rimuoja, pastebi žodžius, prasidedančius su ta pačia raide. Nusako daiktų ypatybes, skaičių, linksnių, vartoja tariamąją nuosaką, sinonimus, antonimus, kalbasi dialogu. Įsidėmi vaizdingus posakius ir vartoja kasdieniniame grupės gyvenime. Klausio paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų, sugeba atpažinti ir išgirsti juos gamtoje. Kuria ir žino klausymosi taisykles – kalba draugas ar suaugęs – reikia patylėti. Žaidžia „tylos“ žaidimus, teatrą: aktoriai vaidina, žiūrovai klausio. Kuria plakatus abstrakčioms ir apibendrinančioms sąvokoms analizuoti (derlius, draugystė, namai, daiktai ir t. t.). Gamina lankstinukus, knygeles apie spalvas, formas, gyvūnus, augalus, žmones, kuria pasakas. Dėlioja paveikslėlius su užrašytomis raidėmis. Žaisdamas imituoja skaitymą ir rašymą, keverzoja ir bando rašyti raides. Vartydamas knygeles pajunta rašytinės ir sakytinės kalbos skirtumą. Piešia ornamentus, raides, spalvina, karmo, lipdo, lanksto, lavina smulkiuosius rankos raumenis. Rašo molyje, smėlyje, lentoje, ant stiklo, kopijuoja parašytus žodžius. Supranta, kad užrašyti žodžiai perduoda mintį,

	atpažįsta raides, žino jų pavadinimus, pradeda sieti raides su garsais.
<p>Metodai: pokalbis, pasakojimas, pasakų kūrimas, interviu, didaktinės užduotys, tikslinės, kūrybinės ar individualios užduotys vaikams, kurioms vadovauja pedagogas, asociacijų kūrimas („voratinklis“, „žemėlapis“), idėjų kūrimas („minčių lietus“, „smegenų šturmas“), metaforiniai žaidimai, vaidybiniai žaidimai, inscenizacijos.</p> <p>Priemonės: siužetinių paveikslėlių serijos, žaidimai foneminei klausai, smulkiajai motorikai lavinti, knygos, plakatai, laikraščiai, reklaminiai bukletai, spausdinimo mašinėlė, kompiuterio klaviatūra, raidžių, skiemenų ar žodžių kortelės, lenta rašymui, stalo žaidimai, pasakų ir muzikos įrašai, vielelės lankstymui, molis, plastilinas, įvairių žanrų literatūra (tautosaka, grožinė ir dalykinė literatūra, aprašomojo-publicistinio pobūdžio kūriniai apie Tėvynės praeitį, gamtą, žymius žmones, žmonių darbus, papročius, tradicijas, šventes).</p>	

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

- 10. Aplinkos pažinimas.
- 11. Skaičiavimas ir matavimas.
- 14. Iniciatyvumas ir atkaklumas.
- 15. Tyrinėjimas.
- 16. Problemų sprendimas.
- 18. Mokėjimas mokytis.

Tematika: „Pažink, tyrinėk, eksperimentuok“, „Keičias laikas, mainos rūbas“, „Protingi ir išdykę skaičiai“, „Vabaliukų ir vabzdžių karalystėje“, „Paukščiai sugrįžo – pavasaris atkeliavo“, „Gyvūnai – žmogaus draugai“, „Žiemojantys paukščiai ir gyvūnai“, „Kai užaugsiu, būsiu...“, „Kiek darbelių, kiek darbų“, „Amatai, verslai, meistrystė“, „Aš ir laikas“, „Dienos, mėnesiai, metai“, „Aš noriu švarios Lietuvėlės, aš noriu skaidrių ežerėlių“, „Mes rūšiuojam“, „Mąstau, rūšiuoju, gyvuoju“, „Aš mokausi mylėti tave, Žeme“, „Galimi pavojai gamtoje“, „Aš gyvenu prie Baltijos jūros“, „Mano gimtinė – Lietuva“, „Mano gimtasis miestas“, „Sukasi kelionių ratas“ ir kt.

<ul style="list-style-type: none"> • Domisi žmonėmis, artimiausia gamtine ir kultūrine aplinka, pasauliu, atrasdamas naują ir išgyvendamas pažinimo džiaugsmą. • Geba tyrinėti ir pažinti artimiausią aplinką, remiantis jutimais ir vaizduote. • Eksperimentuoja, renka informaciją, daro apibendrinimus. • Gėrįsi ir tyrinėja gamtos reiškinius, bando suprasti augalų, gyvūnų gyvybės ratą. • Mokosi pajusti žmogaus ryšį su gamta ir tinkamai joje elgtis. • Pradeda suprasti ekologijos svarbą, žino jog negalima teršti gamtos, kad reikia rūpintis aplinka. • Suvokia daiktų ar reiškinių įvairovę, 	<p>Domisi visa supančia gamtine ir kultūrine aplinka, žmonėmis, daiktais, darbais, įvykiais, metų ritmais. Tyrinėja visais jutimais: įsižiūri, įsiklauso, uosto, ragauja, liečia, užuodžia ir nustato kvapus, ragauja užsimerkus, atspėja, kas valgoma, jaučia šilumą ir šaltį, tyrinėja vandens bei oro temperatūrą ir kt. Veikia su įvairia gamtine medžiaga (vandeniu, smėliu, kaštonais, gintarėliais, akmenukais ir pan.). Išdėlioja, apžiūri ir tvarko pačių surinktą gamtinę medžiagą. Pojūčių, stebėjimų, tyrinėjimų pagalba stebi kasdieninius reiškinius, orus, augalus, matuoja, modeliuoja, gretina ir lygina, savo pastebėjimus pateikia įvairiais išraiškos būdais (piešdamas, braižydamas, sukurdamas pasakojimus, knygeles apie augalus, gyvūnus, metų laikus). Prižiūri grupėje augančias gėles, daržoves, sodina, daigina augalus (padedant auklėtojai) ir tyrinėja, kokių sąlygų reikia jiems augti, prižiūri juos (laisto,</p>
---	--

įvardina juos, mokosi skaičiuoti, grupuoti, lyginti daiktus pagal spalvą, dydį, formą.

- Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.
- Geba vertinti žmogaus darbo rezultatus, pajusti pagarbą žmogaus rankų ir proto darbui.
- Domisi technika, technine kūryba, informacinėmis technologijomis.
- Domisi savo šalies bei gimtojo miesto istorija, kraštovaizdžiu, architektūra, kultūros vertybėmis.

purškia). Domisi darže, sode augančiais augalais, žino sąvokas: daržovės, vaisiai, uogos, išvardina bent keletą jų pavadinimų. Pasivaikščiojimų, išvykų metu susipažįsta su vis naujomis augalų rūšimis, atpažįsta ir pavadina medžius, krūmus, gėles. Stebi, prižiūri ir rūpinasi savo augintiniais, pasakoja apie juos. Domisi naminių gyvūnais ir paukščiais, žino jų pavadinimus. Įvardija keletą laukinių gyvūnų. Žaisdamas su gyvūnų figūrėlėmis moka jas išrūšiuoti, nusakdamas, kas ir kur gyvena. Supranta gyvūnų naudą žmogui, apibūdina jų išvaizdą, gyvenimo būdą ir kt. Dalyvaudamas šventėse pajunta ryšį tarp švenčių, metų laikų, tradicijų, atkreipia dėmesį į šventiniuose ritualuose naudojamus augalus – simbolius (eglutę, Kalėdų medį, verbas, paparčio žiedą). Ugdo pagarbą šventais laikytiems gyvūnams, augalams (žalčiui, ažuolui, gyvybei šalia savęs, žemei). Žino, kaip tinkamai elgtis gamtoje (nelaužyti medelių, nešiukšlinti ir kt.). Suvokia, kaip išsaugoti gražią gamtą, mokosi rūšiuoti atliekas ir tausoti gamtos išteklius. Žiūrėdamas mokomuosius filmukus, aiškinasi, kokią žalą aplinkai gali padaryti gamyklos ir fabrikai, netinkamas žmonių elgesys. Paaiškina, kodėl negalima deginti žolės, kaip tinkamai ir saugiai elgtis miške, prie vandens telkinių, audros metu ir kt. Pažįsta kai kuriuos nuodingus ir nenuodingus augalus. Žino, kad reikia atsargiai elgtis su gyvūnais, neiti arti nepažįstamų šunų ir kačių. Manipuliuodamas su įvairiomis medžiagomis įgyja supratimą apie daiktų dydį, tūrį, svorį, formą, kiekį ir skaičių. Lygina, grupuoja, rūšiuoja vienodus ir skirtingus daiktus, matuoja skystas ir birias medžiagas įvairios formos indais, o daiktus įvairiais matuokliais: ūgio matuokle, svarstyklėmis, kitais sutartiniais matais. Skaičiuoja daiktus, domisi skaitmenimis, juos pažįsta ir įvardina iki 10. Skiria dešinę ir kairę savo kūno puses. Atpažįsta ir pavadina geometrines formas (skritulį, ovalą, kvadratą, stačiakampį, trikampį), apvedžiodamas jų trafaretus, puošdamas, spalvindamas. Įgyja elementarų supratimą apie daiktų grupių lygybę ir nelygybę – grupuoja, lygina daiktus pagal vieną ar kelias savybes. Orientuojasi ir supranta laiko sąvokas: paros dalys, metų laikai, savaitės dienos ir t. t. Mokosi pažinti laikrodį. Klausosi grožinės literatūros kūrinių, varto knygutes, enciklopedijas, kaupia patirtį apie visuomeninius

reiškinius. Įvairios veiklos, išvykų metu susipažįsta su skirtingų profesijų žmonėmis, sužino jų darbo pobūdį, naudą ir svarbą. Grupės ar kitoje aplinkoje susipažįsta su įvairiais daiktais, rakandais, įrankiais, jų paskirtimi. Gerbia savo ir kitų žmonių rankomis sukurtus darbus. Žaidimų metu bando konstruoti, modeliuoti, kurti įvairius techniką imituojančius daiktus (telefoną, lygintuvą, skalbimo mašiną ir t. t.) Moka minimaliai naudotis kompiuteriu ir telefonu. Žino, kam reikalingi įvairūs buitiniai technikos įrenginiai, kokias jų paskirtis. Supranta, kad negalima naudotis įvairiais buitinais įrankiais, elektros prietaisais ar kitais įrenginiais be suaugusiojo priežiūros, supranta jų pavojingumą. Žiūrinėja enciklopedijas, knygas, susipažįsta su didžiais Lietuvos miestais, įvardija Lietuvos sostinę Vilnių, domisi jos simboliais, praeitimi, įžymiausiais Lietuvos žmonėmis. Susitikimų metu su Kėdainių miesto tautodailininkais, kitais žymiais žmonėmis, klausosi jų pasakojimų apie Kėdainių, Lietuvos praeitį, tradicijas, šventes. Edukacinių išvykų metu į Monkutės Marks muziejų, Arnetų namus, Kėdainių M. Daukšos viešąją biblioteką, Pegaso knygyną, skulptūrų, miesto parką praplečia savo akiratį apie savo gimtąjį miestą. Žaisdamas siužetinius žaidimus, klausydamas pasakojimų, žiūrėdamas skaidres, nuotraukas, fotoalbumus susipažįsta su įvairiomis Lietuvos vietovėmis, gamtos ypatumais. Sužino, kaip ir kuo galima keliauti, išvardina keletą transporto priemonių.

Metodai: išvykos, ekskursijos, tyrinėjimas, stebėjimas, projektinė veikla, pokalbis, diskusijos, aptarimai, interviu, ugdymo valandėlės, galvosūkių, kolekcionavimas, siužetiniai žaidimai, įvairių situacijų kūrimas ir analizė, didaktinės bei individualios užduotys vaikams.

Priemonės: įvairios knygos, enciklopedijos, žemėlapiai, plakatai, paveikslai, kortelės, nuotraukos apie augalus, gyvūnus, gamtos reiškinius, aplinką; stalo žaidimai (dėlionės, loto, konstruktoriai, domino, šaškės, lego, karoliukų vėriniai, geometrinių figūrų rinkiniai, pinigų kortelės ir kt.); įvairūs prietaisai tiriamajai veiklai (padidinimo stiklas, mikroskopas, kompasas, žiūronai, skirtingos talpos indai); gamtinės medžiagos pavyzdžiai (akmenukai, kriauklės, džiovinti lapai, herbariumai, kaštonai, gilės, kankorėžiai ir kt.), kambariniai augalai, įrankiai augalų auginimui bei priežiūrai; matavimo priemonės – liniuotės, termometrai, svarstyklės, laikrodžiai; skaičiavimo priemonės – spalvotos kortelės, skaičiavimo pagaliukai, skaičių kortelės; šviesos stalas, orų ir mėnesio kalendoriai, gamtos garsų įrašai, IKT – filmukai, skaidrės, animacinė ugdymo priemonė „Saulytučiai“.

MENINĖ KOMPETENCIJA

12. Meninė raiška.
13. Estetinis suvokimas.
17. Kūrybiškumas.

Tematika: „Rudenėlio spalvos“, „Krinta lapai pamažu, rudenėli, kaip gražu“, „Oi, atvažiuoja šventa Kalėda“, „Laukiame Kalėdų“, „Su Kalėdų seneliu, šoksiu aš ir šoksi tu“, „Spalvoto sniego karalystė“, „Ką mažiems atneš Velykė“, „Seku, seku pasaką“, „Mama – tu pasaulyje viena“, „Dėkoju mamytei, dėkoju tėveliui“, „Aš skubu užaugt“, „Aš kūrėjas“, „Spalvos ir spalviukai“, „Nukrito saulutė žemelei ant delno“, „Vaivorykštės spalvos“, „Aš – kūrėjas“.

Geba kūrybiškai išreikšti savo gebėjimus pačiomis įvairiausiomis formomis (dailė, vaidyba, muzika, šokis).

1. Muzika

Geba nusiteikti, susikaupti ir klausytis, grožėtis meniškai vertinga muzika, suvokti ją.

Geba suvokti, kad muzika gali padėti „pasakyti“ kitam apie save, savo nuotaiką, išgyvenimus, jausmus.

Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos vienbalses dainas, eina rateliu ir šoka šokius.

Improvizuodamas balsu, muzikos instrumentu kuria melodiją trumpam tekstui.

Pajunta esmines liaudies kūrybos formas, tautos tradicijas.

Pratinasi išgirsti gamtos „muziką“, patys pučia šaltą, šiltą orą, išpučia ir susprogdina balioną, pamėgdžioja jūros ošimą, šildo rankutes ir t. t., moka įkvėpti per nosį, nekelti pečių, sulaikyti įkvėptą orą ir lėtai, be įtampos dainavimo metu įkvėpti.

Klausosi įvairaus stiliaus, žanrų muzikos kūrinių ir spontaniškai perteikia kilusius išpūdžius. Tyrinėja girdimos muzikos, aplinkos garsų, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus. Skiria muzikinius ir nemuzikinius garsus. Įvardija kūrinių nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus. Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja. Pritaria suaugusiojo grojimui, atlikdami kūrinių solo ir orkestre, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinių. Improvizuodami balsu, muzikos instrumentu kuria melodiją savo vardui. Atpažįsta girdėtus kūrinių, juos apibūdina, nusako nuotaiką ir tembrą (lėta, greita, rami, linksma ir t.t.)

Šoka sudėtingesnius ratelius (tiltelių), paprastųjų ir bėgamųjų (paprastasis bėgamasis, aukštas bėgamasis, liaunas, smulkus bėgamasis, šoninis) žingsnių ir natūralių judesių šokius. Šoka improvizuotai kurdamas keletą natūralių judesių seką, pasirinktai nuotaikai, išreikšdamas aplinkos vaizdus (gamtos reiškinius, gyvūnus).

Susipažįsta su muzikos instrumentais, bando kurti, improvizuoti, groti nesudėtingais tradiciniais ir netradiciniais, savos gamybos muzikos instrumentais: švilpynėmis, žvangučiais, akmenėliais, pagaliukais, buteliukais, kaladėlėmis ir kt. Kuria ritmą trumpiems eiliuotiems tekstams, judesius – rateliams, šokiams. Grupėje žaidybine forma rengia nedidelius pasirodymus, koncertus. Susitinka su Kėdainių muzikos mokyklos atlikėjais, „Ainių“ ansambliu ir

	<p>klausosi instrumentinės muzikos.</p> <p>Dalyvaudamas kalendorinėse šventėse (Adventas, „Ožio“ diena, Kalėdos, Užgavėnės, Velykos, Joninės, Žolinės) perpranta liaudies papročius bei tradicijas. Dainuoja liaudiškas dainas, mokosi paukščių balsų pamėgdžiojimų, eina ratelių, žaidžia l. l. žaidimus.</p>
<p>Metodai: muzikos klausymas ir analizė, muzikavimas, grojimas, dainavimas, šokimas, vaidyba, improvizacija, demonstravimas.</p> <p>Priemonės: muzikos ir savos gamybos instrumentai – dūdelės, švilpynės, lazdelės, barškučiai, būgneliai, kastanjetės, akmenukai, kaladėlės, ksilofonai, marakasas, žvangulis, kanklės, akordeonas; magnetofonas, CD diskai, garsajuostės su muzikos įrašais; spalvotas parašiuotas, skarelės, kaspiniai, tautiniai rūbai.</p>	

<p>2. Dailė</p> <p>Geba patirti kūrybos džiaugsmą, pasitikėdamas savimi, piešiant, tapant, lipdant, konstruojant, stebint savo ir kitų darbus.</p> <p>Mokosi pajauti linijos, spalvos, formos raiškos galimybes, kurti vaizdus derinant, komponuojant, modeliuojant, pritaikant.</p> <p>Geba pamatyti, pajusti estetinį grožį gamtoje, žmoguje, meno kūrinuose.</p>	<p>Vaikų veiksenos. Vaikai eksperimentuoja su įvairiomis piešimo priemonėmis: spalvotais minkštais pieštukais, flomasteriais, kreidelėmis, daro gamtinės medžiagos atspaudus (medžio, lapo ant smėlio, pirštu ant stiklo, popieriaus, kreidele ant asfalto ir įvairiomis tapymo priemonėmis (vandeniniai dažai, guašas). Sužino ir išbando įvairių tapybos priemonių, medžiagų, technikų naudojimo galimybes. Kuria žemės meno kompozicijas, panaudojant įvairią gamtinę medžiagą, eksperimentuoja su moliu, plastilinu, smėliu, sniegu, gamtine medžiaga. Plėšo, kerpa, dėlioja nesudėtingus tautinius ornamentus, bando išlaikyti linijų, spalvų, formų išdėstymo darną, simetriškumą. Kuria ir eksperimentuoja spalvomis: išreiškia save, savo nuotaiką, girdėtų literatūros ir muzikos kūrinių įspūdžius. Kerpa įvairias detales, figūras, saugiai naudodamiesi žirkklėmis. Piešia žmogų, žmogaus kūno dalis, veido detales, judesį, siekia išlaikyti proporcijas, formas. Eksperimentuoja piešdami vaškinėmis kreidelėmis ant šlapio popieriaus lapo, liedami dėmes, darydami atspaudus, konstruodami darbelius, panaudodami antrines žaliavas: dėžutes, butelius, kamščius. Gamina kaukes, žaisliukus Kalėdų eglutei, šventinius atvirukus, dažo kiaušinius ir kt. Dalyvauja meniniuose lopšelio-darželio projektuose, bendradarbiaujant su Kėdainių miesto dailės mokyklos mokytojais, Arnetų namų tautodailininkais. Savo kūrybiniais darbais puošia grupę, įstaigos patalpas, teikia piešinius įvairioms parodoms rajone ir respublikoje.</p>
<p>Metodai: stebėjimas, analizavimas, eksperimentavimas, erdvinių kompozicijų projektavimas, kūrybinis darbas (piešimas, štapavimas, tapymas, liejimas, raižymas, klijavimas), atradimų</p>	

metodas.	
<p>Priemonės: albumai, nuotraukos, tautodailės kūriniai, knygų iliustracijos; kreidelės, pieštukai, flomasteriai, vandeniniai dažai, guašas, tušas; teptukai, voleliai, molbertai, poroloninės kempinėlės, popierius (baltas, spalvotas, šilkinis, faktūrinis), klijai, sąvaržėlės, seni žurnalai, lipni spalvota plėvelė; gamtinė medžiaga (sėklos, drožlės, džiovinti lapai, akmenėliai, smėlis); formelės, stampavimo priemonės, modelinas, molis, spalvotas smėlis ir kt.</p>	
<p>3. Vaidyba Žaidžia siužetinius žaidimus, plėtoja žaidimo siužetą, įsivaizduoja, fantazuoja, kuria siužetiniams žaidimams atitinkančią aplinką.</p> <p>Pratinasi įsijausti į vaidmenį, „atgaivina“ žaislus ir daiktus, bendrauja su jais kaip su gyvais.</p> <p>Geba pajauti žodžių (garsų) ir atliekamų judesių harmoniją, pratinasi vaidinant išlikti aktyviu.</p>	<p>Gamina lėles (pirštukines, pirštines, popierines, marionetes, lėles šešėlių teatrui) iš įvairiausių medžiagų, daiktų, popieriaus atraižų. Žaidžia teatrą: vaidina, improvizuoja įvairias situacijas, atlieka vaidmenis. Vaidindamas, kūrybiškai plėtoja socialinius žaidimus, perteikia socialinę patirtį, išpūdžius. Inscenizuoja trumpas grožinės literatūros kūrinėlių ištraukas, liaudies pasakas, pasakų su dainuojamaisiais intarpais siužetus. Žaisdamas įsijaučia į vaidmenį, „atgaivina“ žaislus ir daiktus, bendrauja su jais kaip su gyvais. Inscenizacijų metu dainuoja žinomas daineles, eina ratelius, šoka, groja įvairiais instrumentais. Kuria dekoracijas vaidinimui, gamina bilietus žiūrovams, sukurtus spektakliukus rodo savo draugams, įstaigos bendruomenei, kitų ikimokyklinių įstaigų ugdytiniams.</p>
<p>Metodai: siužetiniai-vaidmeniniai žaidimai, dialoginė kalba, vaidyba, bendravimas, išpūdžių perteikimas; profesionalų spektakliai įstaigoje, išvykos į spektaklius kultūros institucijose.</p> <p>Priemonės: siužetinių-vaidmeninių žaidimų kūrimui reikalingos priemonės (įvairūs žaislai, apranga); teatro atributika – įvairios karūnelės, skaros, kepurės, rūbai persirengimui, stalo teatro personažai, pirštines, pirštukines, lazdelinės lėlės, širmos, uždangos, dekoracijos.</p>	

V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR VERTINIMAS

Vertinimo tikslas – tikslingai stebėti vaikų ugdymo (si) pasiekimus, pažangą, atpažinti jų ugdymo (si) poreikius, kuo kryptingiau pritaikant ikimokyklinio ugdymo (si) turinį vaikų grupei ir kiekvienam vaikui, garantuojant ugdymo (si) kokybę, užtikrinant tęstinumą bei dermę tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų.

Kėdainių lopšelio-darželio „Aviliukas“ vaikų vertinimas vykdomas pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą“ ir yra fiksuojamas elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, skiltyje „Vaiko pasiekimai“ du kartus per metus (spalio ir gegužės mėn.). Kiekviena ugdymo (si) sritis vertinama atitinkamu žingsniu, po to sudaroma diagrama, kuri aptariama su tėvais ir leidžia individualizuoti ugdymą bei atkreipti dėmesį į vaiko ugdymo (si) gebėjimus bei sunkumus. Vaikų darbai, įrodantys turimus įgūdžius bei daromą pažangą, yra segami į atskirus aplankalus, skirtus kiekvienam ugdytiniui. Išvykstančiam iš lopšelio-darželio vaikui aplankas atiduodamas jo tėvams.

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo informacija padeda pedagogams numatyti ugdymo proceso uždavinius, parinkti tinkamiausias ugdymo (si) formas, metodus, priemones, užtikrinti ugdymo (si) nuoseklumą, individualizavimą bei tęstinumą, grupės vaikų pasiekimų apibendrinimą, ugdymo prioritetų numatymą.

VI SKYRIUS
NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Metodinės rekomendacijos Ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius, 2006.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos.
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Kaunas, 2016.
4. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Tėvams, globėjams, pedagogams. Vilnius, 2001.
5. O. Monkevičienė. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius, 2003.
6. D. T. Dogne ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2007.
7. O. Bandžienė ir kt. Vaikų kūno kultūra. Šiauliai, 2004.
8. A. Katinienė. Muzikinio auklėjimo ir lavinimo darželyje metodika. Kaunas, 1983.
9. V. Kazragytė. Mažųjų vaidinimai. Vilnius, 2011.

PRITARTA

Kėdainių lopšelio-darželio „Aviliukas“
tarybos 2017 m. kovo 31 d. posėdžio
protokoliniu nutarimu Nr. 2

PRITARTA

Švietimo ir kultūros skyriaus
vedėjas

Julius Lukoševičius

2017-06-22